

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ireny Saralievové a soudců JUDr. Michala Fridricha a JUDr. Kláry Bernardové v právní věci

žalobce: **D. Ž.** narozený
bytem
zastoupený advokátem JUDr. Michalem Říhou
sídlem Ke Klimentce 2186/15, Praha 5

proti
žalované: **Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti**
sídlem Vyšehradská 16, Praha 2

o zaplacení 1 000 000 Kč s příslušenstvím

k odvolání účastníků proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 3. 7. 2019 č. j. 14 C 207/2016-147

takto

Rozsudek soudu I. stupně se ve výroku žalobě vyhovujícím a ve výrocích o náhradě nákladů řízení **zrušuje** a v tomto rozsahu se věc **vrací** soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Odůvodnění

1. Napadeným rozsudkem uznal soud I. stupně žalovanou povinnou zaplatit žalobci 400 000 Kč s příslušenstvím, žalobu ohledně 600 000 Kč s příslušenstvím zamítl a žalované uložil povinnost zaplatit na náhradu nákladů řízení žalobci 12 342 Kč a na nákladech řízení státu soudu 4 500 Kč. Žalobce se domáhal zaplacení 1 000 000 Kč z titulu náhrady škody na zdraví, jež mu měla být způsobena nezákonným rozhodnutím o zahájení jeho trestního stíhání, které pravomocně skončilo zproštěním obžaloby a v jehož důsledku se u žalobce rozvinula posttraumatická stresová porucha. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 2. 4. 2015 č. j. ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 10. 3. 2015 č. j. ze dne 10. 3. 2015 byla žalobci přiznána náhrada nemajetkové újmy za nezákonné trestní stíhání a ohledně nároku, vycházejícího z jeho psychického stavu, byl odkázán na uplatnění nároku na náhradu škody na zdraví. Žalovaná učinila nespornou skutečnost, že u ní žalobce dne 23. 2. 2016 uplatnil nárok na poskytnutí náhrady škody na zdraví ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb. v žalované výši 1 000 000 Kč. Žalobní nárok odmítla pro nedostatek příčinné souvislosti škody na zdraví žalobce s nezákonným trestním stíháním.
2. Soud I. stupně skutkově uzavřel, že žalobce byl nezákonně trestně stíhán od 25. 2. 2002, kdy byl obviněn ze spáchání trestného činu zpronevěry dle § 248 odst. 1, odst. 3 písm. c) trestního zákona, do 23. 7. 2011, kdy byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 1. 6. 2011 sp. zn. obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu pravomocně zproštěn. Na podkladě závěrů znaleckého posudku MUDr. Petry Votýpkové, znalkyně z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie dovodil, že u žalobce se v důsledku trestního stíhání vyvinula posttraumatická stresová porucha a byl mu přiznán invalidní důchod.
3. Skutkový stav soud I. stupně s odkazem na §§ 1 odst. 1, 2, 7 odst. 1, 8 odst. 1 a 26 zákona 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a na judikaturu Nejvyššího soudu České republiky (rozhodnutí

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Hradová

sp. zn. 25 Cdo 4768/2007) tak, že ve smyslu ustálené soudní praxe stát podle zákona č. 82/1998 Sb. odpovídá i za škodu způsobenou zahájením trestního stíhání, které neskončilo pravomocným odsuzujícím rozhodnutím trestního soudu. Pro tento účel se vychází z analogického výkladu úpravy odpovědnosti za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, za něž je považováno rozhodnutí, jímž se trestní stíhání zahajuje. Povolaná znalkyně určila jako příčinu vzniku posttraumatické stresové poruchy žalobce proti němu vedené trestní řízení a z tohoto závěru soud I. stupně dovodil nárok žalobce na náhradu škody na zdraví podle § 2958 a § 2959 „NOZ“ (zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník účinný od 1. 1. 2014 /o. z./). K výši této náhrady uvedl, že vyhláška č. 440/2011 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění již neplatí a proto vyšel z nařízení vlády 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění, způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, umožňující odškodnit bolestné částkou 250 Kč za 1 bod, konkrétně podle položky 22 přílohy akutní depresivní a stresový syndrom v rozsahu 100 až 200 bodů, z čehož vyvodil částku 50 000 Kč. Tuto částku označil za nedostatečnou ve srovnání s iniciačním faktorem a jeho důsledky a dovodil, že je nutno uplatnit zásadu slušnosti a navýšit ji s ohledem na nedobrou prognózu vývoje nemoci na 400 000 Kč, kterou na základě těchto úvah žalobci přiznal s úrokem z prodlení podle § 1970 o. z. a ve zbytku žalobu zamítl. Žalobci dále soud I. stupně přiznal s odkazem na § 142 odst. 1 o. s. ř. náhradu nákladů řízení, vycházejíc pro určení odměny advokáta z přiznané částky 400 000 Kč a výslednou odměnu a náhradu výdajů „dle poměru úspěchu ve věci krátil na 20 %“.

4. Proti rozsudku soudu I. stupně podala žalovaná včasné odvolání, směřující proti jeho vyhovujícímu výroku a výrokům souvisejícím. Namítla, že k vydání nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání žalobce došlo dne 25. 2. 2002, proto je ve smyslu § 3079 odst. 1 o. z. nutno nárok žalobce posoudit podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný do 31. 12. 2013 (obč. zák.) za použití v rozhodné době účinné vyhlášky č. 440/2011 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění. Znalkyně v dané věci nestanovila výši bodového ohodnocení bolestného a ztížení společenského uplatnění ani neměla od soudu I. stupně takové zadání, v řízení tedy nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav. Žalovaná navrhl, aby odvolací soud napadený výrok rozsudku změnil a žalobu zamítl nebo aby jej zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.
5. Žalobce navrhl potvrzení napadených výroků rozsudku. Dovožoval, že aplikace právního předpisu není významná, jelikož stanovení výše nároku závisí na úvaze soudu a vyhl. č. 440/2001 Sb. byla i za účinnosti zák. č. 40/64 Sb., obč. zák., pouhým vodítkem, podle níž nebyl soud ani lékař povinen postupovat. Odpovědnost za rozhodnutí právního případu náleží jen soudci a pro určení výše a rozsahu náhrady za zdravotní poškození podle objektivních kritérií lze hledat inspiraci v zahraničí, k čemuž žalobce argumentoval rakouskou judikaturou s přesvědčením, že jeho původní požadavek na zaplacení 1 000 000 Kč nebyl neúměrný a přiznaná částka odpovídá i maximálnímu bodovému ohodnocení těžkého poškození mozku podle uvedené vyhlášky.
6. Žalobce se odvolal proti výroku o náhradě nákladů řízení mezi účastníky. Zdůraznil, že byl úspěšný co do základu věci a výše plnění závisela na úvaze soudu, pročež je namíste aplikovat § 142 odst. 3 o. s. ř., a s obdobou shora uvedené argumentace dovožoval přiměřenost svého žalobního nároku. Poukázal též na to, že soud I. stupně v rámci rozhodnutí o náhradě nákladů řízení pominul jím zaplacenou zálohu na znalecký posudek ve výši 5 000 Kč.
7. Z obsahu odvolání žalované se podávají odvolací důvody ve smyslu § 205 odst. 2 písm. e) a g) o. s. ř. Odvolací soud proto přezkoumal účastníky napadené výroky rozsudku soudu I. stupně v intencích § 212 a § 212a o. s. ř. a shledal odvolání žalované opodstatněným. Soud I. stupně si prvotně neujasněl právní posouzení nároku z pohledu události, z níž škoda vznikla ve smyslu § 3079 odst. 1 o. z. (právo na náhradu škody vzniklé porušením povinnosti stanovené právními předpisy, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se posuzuje podle

dosavadních právních předpisů). Nárok vychází z nezákonnosti rozhodnutí o zahájení trestního stíhání žalobce, které bylo vydáno 25. 2. 2002, ve smyslu uvedeného přechodného ustanovení je proto nutno aplikovat právní předpis, v té době účinný, tedy zákon č. 40/64 Sb., obč. zák. Podle § 444 odst. 1 obč. zák. při škodě na zdraví se jednorázově odškodňují bolesti poškozeného a ztížení jeho společenského uplatnění. Podle § 444 odst. 2 obč. zák. Ministerstvo zdravotnictví stanoví v dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí vyhláškou výši, do které lze poskytnout náhradu za bolest a za ztížení společenského uplatnění, a určování výše náhrady v jednotlivých případech. Takovou vyhláškou byla v rozhodné době soudem I. stupně neopodstatněně odmítnutá vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění, k jejíž aplikaci citované ustanovení soud zavazuje. Případnou disproporcí, danou nízkou výší hodnoty bodu podle § 7 odst. 2 vyhlášky, s aktuálními cenovými relacemi v rozhodné době, lze překlenout mimořádným zvýšením náhrady podle § 7 odst. 3 vyhlášky tak, aby tato náhrada odpovídala zásadě přiměřenosti. Podle § 7 odst. 1 vyhlášky se výše odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění stanoví na základě bodového ohodnocení stanoveného v lékařském posudku. Je tomu tak proto, že soud sám nedisponuje odbornými znalostmi pro posouzení charakteru a závažnosti zdravotního poškození, nemůže je proto sám ve smyslu klasifikace poškození zdraví, popsané v přílohách uvedené vyhlášky, hodnotit. Řízení před soudem I. stupně zůstalo ohledně zjištění rozsahu zdravotního poškození žalobce ve smyslu uvedené vyhlášky zjevně neúplně a soud I. stupně tak neměl dostatečný skutkový základ pro úvahu o výši žalobci náležející náhrady. Povinnost prokazovat tento rozsah přitom stíhá žalobce a jeho žalobce zůstala neúplná ve specifikaci, zda se žalované částky (aktuálně ve výši 400 000 Kč) domáhá z titulu bolestného nebo ztížení společenského uplatnění nebo z obou těchto důvodů při rozlišení jednotlivých dílčích nároků (shodně dílčí rozlišení nároků na náhradu škody na zdraví vymezuje ostatně i stávající právní úprava § 2958 o. z.).

8. Odvolací soud podotýká, že ani v podmínkách aktuální právní úpravy nemůže soud při posuzování nároku na náhradu škody rezignovat na řádné zjištění rozsahu a závažnosti zdravotního poškození. Úvaha soudu o výši náhrady musí být podložena skutkovými zjištěními, u nichž se neobejde bez odborného lékařského hodnocení. Bez takového podkladu nemůže jeho rozhodnutí jako nepřezkoumatelný projev libovůle obstát. Tak je tomu i v daném případě, neboť úvaha soudu I. stupně o výši nároku (s odhlédnutím od chybného právního posouzení věci) stojí zčásti na hodnocení poškození zdraví žalobce ve smyslu přílohy k nařízení vlády č. 276/2015 Sb. (aplikovatelného výlučně na pracovníprávní nároky), k němuž soud nemá odbornou způsobilost a mnohonásobné navýšení takto pouhým odhadem získané částky není podloženo srozumitelnou úvahou, založenou na konkrétních zjištěních. Jak žalobce správně uvedl, výši a rozsah náhrady škody na zdraví je třeba určit podle objektivně zjistitelných kritérií. K tomu není prvotně potřeba hledat inspiraci v zahraniční judikatuře, neboť Nejvyšší soud za účelem sjednocení soudní praxe při posuzování nároků podle § 2958 o. z. zpracoval ve spolupráci se Společností medicínského práva a dalšími zástupci právnických a lékařských profesí podrobnou Metodiku k náhradě nemajetkové újmy za bolest a ztížení společenského uplatnění, vycházející z moderních principů této náhrady (text je k dispozici na internetových stránkách Nejvyššího soudu ČR). Tato metodika, shodně jako při předchozí právní úpravě předpokládající využití znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, není pro nižší soudy závazná, nicméně je při absenci právní úpravy zjišťování rozsahu zdravotního poškození významným doporučeným vodítkem, umožňující soudu získat skutkový podklad pro úvahu o výši náhrady škody na zdraví, způsobem odpovídajícím náhledu Nejvyššího soudu ČR na danou problematiku, který nemohou soudy nižších stupňů ignorovat, a zásadě předvídatelnosti soudního rozhodnutí ve smyslu § 13 o. z.
9. Odvolací soud z popsanych důvodů vyhovující výrok rozsudku soudu I. stupně a výroky související podle § 219a odst. 1 písm. b) a § 219 odst. 2 o. s. ř. zrušil a věc vrátil tomuto soudu podle § 221 odst. 1 písm. a) o. s. ř. v tomto rozsahu k dalšímu řízení. Pro rozhodnutí věci se soud I. stupně neobejde bez znaleckého zhodnocení zdravotního poškození žalobce, které je

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Hradová

v příčinné souvislosti s jeho trestním stíháním, ve smyslu vyhl. č. 440/2001 Sb. Odvolací soud podotýká, že jednoznačná příčinná souvislost mezi trestním stíháním a zdravotním poškozením žalobce byla zjištěna pouze v případě posttraumatické stresové poruchy, nikoliv již v případě bipolární afektivní poruchy (pro níž především byl žalobce invalidizován). Na žalobci bude, aby svou žalobu doplnil o jednoznačné vymezení charakteru jeho nároku, jak výše uvedeno. Teprve poté, co bude odborným lékařským hodnocením ujasněn rozsah zdravotního poškození žalobce v příčinné souvislosti s dotyčným nezákonným rozhodnutím, může soud I. stupně přistoupit k úvaze o výši náhrady s případným využitím § 7 odst. 3 vyhl. č. 440/2001 Sb. (pro případ nároku na náhradu za ztížení společenského uplatnění). Mimořádné navýšení náhrady však musí být řádně odůvodněno konkrétními okolnostmi věci, přičemž okolností významnou pro takové navýšení nemůže být trestní stíhání, které je samo o sobě důvodem vzniku nároku.

10. K otázce náhrady nákladů řízení odvolací soud uvádí, že v obecné rovině je při závislosti výše plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu v případě i jen částečného úspěchu žalobce na místě postup podle § 142 odst. 3 o. s. ř. a za takové procesní situace není důvod ke krácení náhrady podle poměru úspěchu účastníků (to je namístě jen při aplikaci § 142 odst. 2 o. s. ř.). Žalobce případně namítl, že soud I. stupně v rozhodnutí o náhradě nákladů řízení nezohlednil jím uhrazenou zálohu na znalecký posudek ve výši 5 000 Kč (viz č. l. 109 spisu). Tato záloha by současně měla, shodně jako záloha uhrazená žalovanou, sloužit k úhradě usnesením soudu I. stupně ze dne 2. 8. 2019 č. j. 14 C 207/2016-152 přiznaného znalečného, jehož doplatek v rozsudku uvedené výši pak není důvodu požadovat na žalované (takový požadavek je i v rozporu s § 66 odst. 1 zák. č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech). V dalším řízení je soud I. stupně podle § 226 odst. 1 o. s. ř. vázán právním názorem soudu odvolacího a v novém rozhodnutí rozhodne podle § 224 odst. 3 o. s. ř. také o náhradě nákladů tohoto odvolacího řízení.

Proti tomuto usnesení **není** přípustné dovolání.

Praha 23. ledna 2020

JUDr. Irena Saralievová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Hradová